

طلوع

روزنامه

شنبه ۲۵ اسفند ۱۴۰۳ شماره ۴۱۶۲

صاحب امتیاز، مدیر مسئول و سردبیر: محمدمهدی جعفری زاده

طلوع روزنامه فرهنگی / سیاسی / اجتماعی / ورزشی

شماره استاندارد بین المللی روزنامه طلوع (شاپا) : ۵۸۷۳-۸۰۰۲ ISSN: 5873 - 8002

شیراز: خیابان انقلاب (نادر) / نیش پارک انقلاب / مجتمع رز / طبقه اول

تلفن: ۰۷۱-۳۳۴۴۴۷۷۲

کازرون: خ قدمگاه / پایین تر از تقاطع امیر کبیر ۴۲۲۹۲۴۶-۰۷۱

پست الکترونیک: toloudaily@gmail.com

آدرس صفحه اینستاگرام: https://instagram.com/tolounews

آدرس سایت: www.tolounews.com

مروانامه اخلاقی: tolounews.com/Regulations.aspx

چاپخانه: خلیج فارس

کشف قبر «شاهزاده سرخ جاده ابریشم»

باستان‌شناسان در چین برای نخستین‌بار موفق به کشف قبر زنی شدند که دندان‌هایش با «سینابر» که یک ماده قرمز سمی است، رنگ شده بود.

به گزارش ویستا، باستان‌شناسان قبر ۲۲۰۰ ساله زنی با دندان‌های رنگ‌شده با سینابر (Cinnabar) را در چین کشف کردند. «لایوساینس» نوشت، سینابر یک ماده معدنی درخشان قرمز است که از ترکیب جیوه و گوگرد تشکیل شده است. این ماده از نهم پیش از میلاد در مراسم ihd مذهبی، هنر، نقاشی بدن و نگارش استفاده می‌شد، اما این نخستین موردی است که کاربرد آن روی دندان‌های انسان کشف شده است. این یافته در ۲۴ فوریه ۲۰۲۵ در مجله علوم باستان‌شناسی و مردم‌شناسی منتشر شد.

«کیان وانگ»، استاد علوم زیست‌پزشکی در دانشکده دندانپزشکی دانشگاه تگزاس A&M و نویسنده ارشد این مطالعه، در ایمیلی به «لایوساینس» گفت: «این نخستین و تنها مورد شناخته‌شده از استفاده از سینابر برای رنگ‌آمیزی دندان‌ها در دوران باستان و در سراسر جهان است.»

باستان‌شناسان این بقایای غیرمعمول را در یک گورستان در شهر «تورفان»، منطقه خودمختار سین کیانگ واقع در شمال غربی چین کشف کردند. بر اساس اشیای فرهنگی یافت‌شده در مقبره‌ها، محققان نتیجه گرفتند که افراد مدفون در این گورستان از قوم «گوشی» (Gushi) بودند که به فرهنگ «Subeshi» تعلق داشتند.

فرهنگ «Subeshi»، فرهنگی با مردم دام‌پرور و اسب‌سوار بود که در حوالی تورفان، حدود ۳۰۰۰ سال پیش رونق داشت. زنان این فرهنگ از زین برای سوار کاری استفاده می‌کردند که نشان‌دهنده جایگاه ویژه آنها در جامعه است.

این گورستان در مسیر اصلی «جاده ابریشم» قرار داشت و براساس تاریخ‌گذاری رادیوکربن، بین ۲۲۰۰ تا ۲۰۵۰ سال قدمت دارد. این دوره زمانی، همزمان با شکوفایی تجارت کالاهای گران‌بهایی مانند سینابر در جاده ابریشم بود.

در یکی از این گورها بقایای چهار فرد، از جمله یک کودک وجود داشت. اما اسکلت یکی از بزرگسالان توجه محققان را جلب کرد؛ زیرا بقایای رنگ قرمز روی دندان‌هایش دیده می‌شد. بررسی‌های آناتومیکی نشان داد که این فرد یک زن بوده که بین ۲۰ تا ۲۵ سالگی در گذشته است.

محققان برای درک ماهیت این رنگ، نمونه‌ای از آن را برداشتند و با سه روش طیف‌سنجی مختلف بررسی کردند. این آنالیزها تأیید کردند که رنگ قرمز دندان‌ها از سینابر ساخته شده است. همچنین مشخص شد که سینابر با یک پروتئین حیوانی، احتمالاً زرده یا سفیده تخم‌مرغ، ترکیب شده است تا به راحتی روی دندان‌ها اعمال شود.

به دلیل این ویژگی منحصربه‌فرد، پژوهشگران این زن را «شاهزاده سرخ جاده ابریشم» نامیدند، که مشابه نام «ملکه سرخ»، زن اشراف‌زاده مایایی است که در مرکزیک قرن هفتم قلمت جسدش با پودر سینابر درون تابوتی سنگ‌آهکی پوشیده شده بود.

کشف سینابر روی دندان‌های این زن یک پدیده غیرمعمول است؛

امروز شما

نوابش الدین محمد حافظ شیرازی

مهر
پس از یک دوره قهر و جدال دوره‌ای رسد که در آن عشق و آشتی حرف اول را می‌زند. زندگی نیز چون یکسال چند فصل دارد و بدون این فصل‌ها دچار رکود خواهد شد.

آبان
پس از یک دوره قهر و جدال دوره‌ای رسد که در آن عشق و آشتی حرف اول را می‌زند. زندگی نیز چون یکسال چند فصل دارد و بدون این فصل‌ها دچار رکود خواهد شد.

آذر
پس از یک دوره قهر و جدال دوره‌ای رسد که در آن عشق و آشتی حرف اول را می‌زند. زندگی نیز چون یکسال چند فصل دارد و بدون این فصل‌ها دچار رکود خواهد شد.

دی
پس از یک دوره قهر و جدال دوره‌ای رسد که در آن عشق و آشتی حرف اول را می‌زند. زندگی نیز چون یکسال چند فصل دارد و بدون این فصل‌ها دچار رکود خواهد شد.

بهمن
پس از یک دوره قهر و جدال دوره‌ای رسد که در آن عشق و آشتی حرف اول را می‌زند. زندگی نیز چون یکسال چند فصل دارد و بدون این فصل‌ها دچار رکود خواهد شد.

اسفند
پس از یک دوره قهر و جدال دوره‌ای رسد که در آن عشق و آشتی حرف اول را می‌زند. زندگی نیز چون یکسال چند فصل دارد و بدون این فصل‌ها دچار رکود خواهد شد.

فروردین
پس از یک دوره قهر و جدال دوره‌ای رسد که در آن عشق و آشتی حرف اول را می‌زند. زندگی نیز چون یکسال چند فصل دارد و بدون این فصل‌ها دچار رکود خواهد شد.

اردیبهشت
پس از یک دوره قهر و جدال دوره‌ای رسد که در آن عشق و آشتی حرف اول را می‌زند. زندگی نیز چون یکسال چند فصل دارد و بدون این فصل‌ها دچار رکود خواهد شد.

خرداد
پس از یک دوره قهر و جدال دوره‌ای رسد که در آن عشق و آشتی حرف اول را می‌زند. زندگی نیز چون یکسال چند فصل دارد و بدون این فصل‌ها دچار رکود خواهد شد.

تیر
پس از یک دوره قهر و جدال دوره‌ای رسد که در آن عشق و آشتی حرف اول را می‌زند. زندگی نیز چون یکسال چند فصل دارد و بدون این فصل‌ها دچار رکود خواهد شد.

مرداد
پس از یک دوره قهر و جدال دوره‌ای رسد که در آن عشق و آشتی حرف اول را می‌زند. زندگی نیز چون یکسال چند فصل دارد و بدون این فصل‌ها دچار رکود خواهد شد.

شهریور
پس از یک دوره قهر و جدال دوره‌ای رسد که در آن عشق و آشتی حرف اول را می‌زند. زندگی نیز چون یکسال چند فصل دارد و بدون این فصل‌ها دچار رکود خواهد شد.

زیرا منطقه سین کیانگ منبع طبیعی سینابر نیست. با این حال، سینابر در دوران باستان از طریق جاده ابریشم استخراج و معامله می‌شد. چین و اروپا، دو نقطه ابتدایی و انتهایی این مسیر، از مهم‌ترین تولیدکنندگان این ماده معدنی بودند. بنابراین، ممکن است سینابر یافت‌شده در قبر «تورفان» از اروپا، آسیای غربی یا جنوب غربی چین که از مراکز تاریخی استخراج این ماده بود، آورده شده باشد.

دلیل دقیق رنگ‌آمیزی دندان‌های این زن همچنان ناشناخته است، اما «وانگ» اظهار کرد که این کار ممکن است با زیبایی‌شناسی، جایگاه اجتماعی یا «شمنیسم» (Shamanism) مرتبط باشد. این استاد علوم زیست‌پزشکی افزود: در همین گورستان و سایر نقاط منطقه، مومیایی‌هایی با نقاشی‌های صورت و خالکوبی نیز کشف شده‌اند. از این‌رو، احتمال دارد که «شاهزاده سرخ جاده ابریشم»، علاوه بر دندان‌های قرمز، دارای نقاشی‌های صورت، خالکوبی، مدل‌های موی خاص و لباس‌های متمایز نیز بوده باشد.

این استاد علوم زیست‌پزشکی مقاله مربوط به این اکتشاف و استاد زمین‌شناسی در کالج کالین تگزاس، بر ماهیت خطرناک کاربرد سینابر تأکید کرد. او هشدار داد که در طول فرآیند تهیه رنگ قرمز و اعمال مکرر آن روی دندان‌ها، زن و کسانی که او را آرایش می‌کردند، احتمالاً ذرات ریز سینابر یا بخار جیوه را استنشاق کرده‌اند.

قرار گرفتن در معرض این مواد می‌تواند اثرات مخربی بر سیستم عصبی داشته باشد، که نشان می‌دهد این سنت ممکن است پیامدهای خطرناکی برای سلامت این زن و اطرافیانش داشته باشد.

بر اساس گزارش سازمان جهانی بهداشت، قرار گرفتن در معرض جیوه می‌تواند باعث سردرد، بی‌خوابی، لرزش و اختلالات شناختی و حرکتی شود.

با این حال، وانگ و تیمش به طرز شگفت‌انگیزی، هیچ نشانه‌ای از مسمومیت با جیوه را در استخوان‌های این زن پیدا نکردند، این در حالی است که شواهد غیرمستقیم نشان می‌دهد که سینابر در طول زندگی او بارها روی دندان‌هایش اعمال شده است.

«وانگ» توضیح داد: هیچ اثری از جیوه در استخوان‌های فک، دندان‌ها و استخوان ران او یافت نشده است. «این استاد علوم زیست‌پزشکی در دانشگاه تگزاس افزود: «شاید این ماده برای مدت کافی روی دندان‌هایش باقی نمانده تا سم در بدنش به سطح قابل تشخیص برسد.»

ثبت درختان کهنسال سیستان و بلوچستان در فهرست میراث ملی طبیعی کشور

و عمیق هستند که به آن‌ها امکان جذب آب از عمق زمین را می‌دهد) و مقاومت بالا (در برابر بادهای شدید، کم‌آبی و خاک‌های شور بسیار مقاوم هستند) اشاره کرد.

به گزارش ایسنا، به نقل میراث فرهنگی استان، درختان کهنسال، به‌ویژه درختان گز در سیستان، از گذشته تا امروز مورد احترام و تقدس مردم قرار داشته و جایگاه ویژه‌ای دارند. درخت گز زیارت ابوالفضل نیز یکی از همین درختان است که باورهای متعددی پیرامون آن شکل گرفته است. همچنین، این درخت به عنوان نماد استقامت در برابر سختی‌ها شناخته می‌شود، زیرا در برابر شرایط سخت طبیعی همچنان پا برجاست.

شاخه‌های تنومند و پراکنده که برخی از آن‌ها دارای انحنای شده‌اند، به خوبی پایداری و استقامت این درخت را نشان می‌دهد. درختان بنه دره بستن با میانگین سنی ۵۷۰ تا ۷۲۰ سال نیز جزو مواردی بود که واجد ارزش ثبت در میراث ملی شناخته شدند. «در بستن» در دهستان جون آباد و در نزدیکی روستای چاه گوریک واقع شده است. این دره با طبیعتی چشم‌نواز میزبان درختان بنه فراوانی است. درختان بنه ثبت شده از جمله کهنسال‌ترین نمونه‌های شناخته شده در منطقه هستند.

مدیرکل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی سیستان و بلوچستان از ثبت درختان کهنسال استان در فهرست میراث ملی طبیعی کشور خیر داد.

محمدهادی طهرانی مقدم در مراسم ثبت این اثر اظهار کرد: در جلسه‌ای که بدین منظور برگزار شد پرونده درختان کهنسال سیستان و بلوچستان مورد بررسی قرار گرفت و در فهرست میراث ملی طبیعی کشور ثبت شدند. مدیرکل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی سیستان و بلوچستان افزود: از جمله این موارد، درخت گز کهنسال زیارت حضرت ابوالفضل (ع) واقع در شهرستان هامون و دو درخت کهنسال بنه دره بستن واقع در شهرستان میرجاوه است که در میراث ملی طبیعی کشور به ثبت رسیدند.

وی ادامه داد: درخت گز زیارت حضرت ابوالفضل (ع) با میانگین سنی ۴۵۰ تا ۵۰۰ سال واجد ارزش ثبت شناخته شده است. به گفته طهرانی مقدم، درخت گز از جمله درختانی است که به دلیل مقاومت بالا در برابر خشکی، شوری و شرایط سخت محیطی، در مناطق بیابانی و نیمه‌بیابانی مانند سیستان و بلوچستان به وفور یافت می‌شود. از جمله ویژگی‌های مهم درختان کهنسال گز می‌توان به عمر طولانی، ریشه‌های عمیق (این درختان دارای ریشه‌های گسترده

تا محو کامل کتیبه ساسانی خیلی نمانده است!

سال زیرآب می‌رود. این کتیبه شاید نزدیک به پنج ماه از سال از آب بیرون باشد. در فصول کشاورزی و زمستان‌ها معمولاً زیرآب است. با این شرایط انتظار می‌رود چگونگی از این کتیبه حفاظت شود!

او اضافه کرد: وقتی کتیبه تقریباً نیمی از سال زیرآب است چگونگی می‌توان آن را حفاظت یا مرمت کرد. گمان ما بر این است که وقتی روی این سنگ حکاکی شده، که این کتیبه زیر آب نمی‌رفته و در طول سال کامل بیرون بوده است. مدیرکل میراث فرهنگی شهرستان رستم درباره اینکه برای خوشایند و مستندنگاری محتوای این کتیبه که درحال از بین رفتن است تا کنون چه اقدامی شده است؟ توضیح داد: شاید راه حل این باشد که آن بخش از کتیبه از صخره جدا و به مکان بهتری یا موزه‌ای منتقل شود. درباره خوشایند محتوای آن نیز تا پیش از این تلاش‌هایی شده است. حدود سال ۹۰ یا ۹۱ بود که از آقای ابوذر همتی، استاد زبان‌های باستان دعوت شد که برای خواندن این کتیبه به این منطقه سفر کند. ایشان توانستند بیابند، ما عکس‌هایی را برای‌شان فرستادیم. براساس آنچه تا کنون خوانش شده احتمالاً متن این کتیبه به تقسیم آب در دوره ساسانیان مربوط باشد. البته متن دقیق خوانده نشده است. او اضافه کرد: در گذشته معاونان میراث فرهنگی فارس چند باری برای سرکشی وضعیت این کتیبه ساسانی اراده کرده بودند اما هر بار که آمدند کتیبه زیرآب بود. مدیرکل میراث فرهنگی شهرستان رستم درباره اقدامات حفاظتی که تا کنون برای این کتیبه ساسانی شده است، گفت: ما در این منطقه بضاعتی نداریم. من یک نفر هستم که کارهای میراث فرهنگی رستم را نزدیک ۱۵ سال است انجام می‌دهم. در هر حال تلاش‌هایی برای خوانش کتیبه انجام داده‌ام. به آمدن کتیبه‌هایی داشته‌ام؛ در اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان فارس نامه فرستادم که برای خوانش کتیبه‌نشسته ساسانی اقدام شود، ظاهراً کسی پیدا نشد نقش را بخواند. برای حفاظت و مرمت آن لازم است از معاونت میراث فرهنگی استان اقدام شود، متخصص خوانده و زبان‌های باستانی بفرستند تا تصمیم درستی و اصولی برای آن گرفته شود. از پژوهشگاه میراث فرهنگی که بخشی برای کتیبه‌ها دارد این انتظار می‌رود وقتی کتیبه‌ای پیدا شد، کارشناس بفرستند و بررسی و مطالعه انجام دهد و منتظر نماند.

اساسانیان به وسیله کارشناسان مرمت آثار تاریخی چیره‌دست پاک‌سازی و پس از آن، موزون‌سازی شود. همچنین نصب سایه‌بان استاندارد در بالای آن و بستن راه آب و باران از پایین و بالا دست و منحرف کردن آب‌ها، بایسته و راه‌کاری حفاظتی به شمار می‌آید. درباره حفاظت این کتیبه ساسانی و خوانش و مستندنگاری آن، قامت محمودی، مدیرکل میراث فرهنگی شهرستان رستم، که این سنگ‌نبشته در این محدوده جغرافیایی قرار دارد، به این توضیح داد: این کتیبه در حدود سال ۱۳۹۰ در فهرست میراث ملی ثبت شده است اما یک مشکل دارد؛ سنگ‌نبشته بخشی از یک صخره است که سرچشمه رودخانه و تالاب سراب سیاه بوده است. در واقع این صخره بخشی از تالاب شده است و بخشی از

عکس روز:

آلا داغران، کومه‌ها و

تپه‌های ماهوری

رنگارنگی

نشده، از درونمایه آن، ناآگاهی.